

MJ198005

MASARYKOVA UNIVERZITA
Ped. fakulta - podatelna
Č.j./E.č.: <i>MU/269/2013/PedA</i>
Datum/čas - 3 -01- 2013 /
Počet listů dokumentu: <i>5</i>
Počet příl. a listů/sv.: <i>1</i>
Počet a druh nelist. příloh: <i>1</i>

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita
Fakulta
Habilitační obor

Pedagogická
Speciální pedagogika

Uchazeč
Pracoviště
Habilitační práce

PhDr. Kateřina HÁDKOVÁ, Ph.D.
Masarykova univerzita Pedagogická fakulta
Analýza využití kochleárních implantátů ve vzdělávání žáků
a studentů s těžkým sluchovým postižením

Oponent
Pracoviště

doc. PaedDr. Vanda HÁJKOVÁ, Ph.D.,
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Vloženo do spisu MU/63582/2013

Text posudku (rozsah dle zvážení oponenta)

Habilitační práce PhDr. Kateřiny Hádkové, Ph.D. otevírá jednu z nejméně probádaných tematických oblastí speciální pedagogiky – problematiku inkluzivního vzdělávání kochleárně implantovaných osob.

Jak je v teoretických východiscích této práce na mnoha místech zdůrazněno, znevýhodnění člověka v důsledku těžkého postižení sluchu patří z pohledu speciální pedagogiky mezi ta vůbec nejzávažnější. Absence sluchu vyrazuje člověka ze sítě mezilidské komunikace, často i ze sítě mezilidských vztahů. Objev kochleární neuroprotézy – tzv. kochleárního implantátu posunul možnost odvrátit těžké znevýhodnění neslyšících lidí ve světě i v České republice zásadním způsobem. S rozvojem implantačních programů na specializovaných klinických pracovištích však vzrůstají nároky na postimplantační péči, včetně nároků na péči *logopedickou* a *surdopedickou*.

Speciální pedagogové proto v zájmu reedukační, interdisciplinárně vedené strategie při práci s implantovanými osobami nově definují své zásadní postoje a vzdělávací cíle ve vztahu k osobám se sluchovým postižením. Kochleární implantát, jaký dnes zná svět, totiž neuvede implantovaného člověka rázem do světa slyšících, uvede ho pouze do světa „méně“ sluchově postižených, pro něž operací teprve začíná dlouhá, obtížná a strastiplná cesta rehabilitace, při níž se učí „novému slyšení“.

Habilitační práce PhDr. Hádkové vzbuzuje zájem odborníků porozumět velmi komplexnímu narušení komunikačního vývoje sluchově postižených a následnému návratu implantovaného jedince k běžnému komunikačnímu a socializačnímu vývoji s individuální potřebou speciálně pedagogické (především logopedické a surdopedické) intervence. Sama autorka jde ve svém výzkumném zájmu ještě dále, když se zajímá o to, nakolik včasná implantace ovlivní vzdělávací možnosti jedince se sluchovým postižením. Je potřeba připomenout, že v odborné literatuře české i zahraniční provenience k tomuto nenajdeme dostatek publikovaných výzkumů ani pedagogickou praxí ověřené metodické nástroje a doporučitelné postupy. Oblast, které se autorka ve své práci věnuje, tedy můžeme označit za obecně nedostatečně probádanou a informace ohledně integračních a inkluzivních možností ve vzdělávání kochleárně implantovaných za vysoce potřebné.

Podobně jako jiní výzkumníci přistupuje autorka k tématu předložené práce jako k předmětu svého dlouhodobějšího badatelského zájmu a úsilí. To lze doložit čtrnáctiletou délkou trvání jejích několika provázaných šetření (1996 až 2010), provedených ve spolupráci s Centrem kochleárních

implantací v Praze Motole, se speciálně pedagogickými centry, školami pro sluchově postižené a několika školami hlavního vzdělávacího proudu.

Hlavním výzkumným cílem, který sleduje, je analyzovat souvislosti mezi hlavními aspekty kochleární implantace, jako je např. délka trvání období bez sluchových zkušeností do implantace, věk implantovaného (resp. včasnost implantace) aj., a školním zařazením implantovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jako neméně významné lze hodnotit i dílčí cíle provedených šetření – např. sledování souvislostí mezi úrovní komunikačních kompetencí implantovaných osob dosažených do 4 let po zákroku a jejich školním zařazením, resp. utvářením jejich vzdělávacích příležitostí.

Je možné konstatovat, že vhodnou skladbou čtyř základních výzkumných otázek a řady podotázek, jakož i vhodně volenou metodologií šetření se autorce podařilo uspokojivě naplnit cíle, které pro svůj výzkum formulovala.

Potřebná data sbírala a analyzovala u všech dětských uživatelů kochleárního implantátu v celé ČR, tedy u exhaustivního souboru, který byl využit pro kvantitativní šetření a provedení série logopedických testů ke stavu komunikačních schopností a testů čtení s porozuměním po kochleární implantaci.

Doprovodné kvalitativní šetření odhaluje postoje odborníků z Centra kochleárních implantací ve věci školního zařazování těchto implantovaných dětí. K metodologické triangulaci přispělo poslední dotazníkové šetření, které se zaměřilo na zjišťování postojů speciálních pedagogů – poradenských pracovníků SPCenter a rodičů implantovaných dětí ke vzdělávacímu a rehabilitačnímu procesu následujícímu po implantaci. Zde autorka získala řadu cenných údajů k 95 integrovaným žákům a studentům s CI od jejich rodičů a učitelů, ať už se jednalo v 54 případech o žáky a studenty zařazené do běžných škol nebo v 31 případech o žáky a studenty vzdělávané ve školách pro sluchově postižené. *V této části svého bádání autorka byla, dle mého názoru, nejbližší zjištění významných skutečností k integraci sluchově postižených s měnící se vzdělávací perspektivou v důsledku kochleární implantace v průběhu školního vzdělávání.*

Jako mimořádně významné pro rozvoj inkluzivní praxe v českém školství považuji autorčiny empiricky ověřené a zdůvodněné závěry, z nichž vybírám:

„ Dítě, které je včas implantováno (podle výsledků ve věkovém průměru 3,3 roku) má reálnou šanci uspět ve škole hlavního vzdělávacího proudu“ ... (str.375)

„...většina uživatelů kochleárního implantátu zařazených do škol hlavního vzdělávacího proudu dosáhla rozvoje mluveného jazyka k úspěšné komunikaci se slyšící populací již po čtyřech letech po implantaci , což odpovídá nástupu do 1.třídy“ ..(tamtéž)

„...každodenní rehabilitační intervence, rozvíjení komunikačních kompetencí a příprava na vyučování (rozuměno: žáků s CI) v rodinném prostředí ovlivňuje zařazení a úspěšné studium ve školách hlavního vzdělávacího proudu.“ (str.376-377)

Odborně podložená argumentace vedená ve prospěch integrovaného a inkluzivního vzdělávání osob s CI je jistě nejsilnější devizou předloženého spisu. Svá šetření vzdělávacích příležitostí v terénu školní praxe autorka navíc provedla s nejvyšší citlivostí pro potřeby všech, kteří se vzděláváním implantovaných žáků zabývají – rodičů, pedagogů, poradenských pracovníků a ostatních profesionálů.

Na provedení práce vysoce oceňuji argumentační jednoznačnost, její přehledné členění

a logickou návaznost dílčích částí. Autorka využila dostatečného množství odborných pramenů tuzemské i zahraniční provenience, důsledně přitom odkazovala na použité zdroje.

Z hlediska zájmu o rozvoj teorie i praxe v oboru speciální pedagogika by bylo vhodné, aby autorka uvedla i nástin možného zaměření dalších výzkumů ve sledované oblasti.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle závázení oponenta)

1. Zdůvodněte časový postup a sled prováděných výzkumů, které jsou v práci představeny.
2. V práci užíváte převážně označení „dítě s CI“, ačkoliv se jedná o osoby sledované v rámci školního vzdělávání – prosím, zdůvodněte.
3. V závěrech zmiňujete, že u 19 % účastníků Vašich šetření se při logopedickém testování projevila vývojová dysfázie (str.377) . Nakolik ovlivnila tato specifická porucha řeči jejich školní zařazení a průběh jejich postimplantační rehabilitace?

Závěr

Habilitační práce PhDr. Kateřiny Hádkové „Analýza využití kochleárních implantátů ve vzdělávání žáků a studentů s těžkým sluchovým postižením“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Speciální pedagogika.

V Praze 28.12.2012

(podpis)

